

Творчість педагога в аудиторній роботі зі студентами

ЦИБУЛЬКО В.О.

*Хмельницький національний університет,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
соціальної роботи і соціальної педагогіки*

На основі навчальної діяльності (пізнавальної, творчої, наукової, самостійної тощо) у студентів з'являється визначене ставлення до різних навчальних предметів. Щоб студенти успішно оволоділи знаннями, вміннями та навичками, викладачеві необхідно організувати навчальний процес у відповідності до сучасних принципів мотивації і потреб особистості. Основними факторами, які мотивують студентів до високопродуктивної навчально - творчої діяльності, є: важливість предмета для професійної підготовки і усвідомлення теоретичної та практичної значущості тематики занять; усвідомлення студентом найближчих і кінцевих цілей навчання; висока педагогічна майстерність викладання дисципліни (емоційна форма викладання навчального матеріалу, демонстрація викладачем перспективних напрямів розвитку наукових ідей у певній галузі, вирішення завдань, що створюють проблемні ситуації в структурі навчальної діяльності); особистісні взаємовідносини (антипатія чи симпатія) з викладачем даного предмета тощо.

Для ефективного взаєморозуміння між студентами і викладачем педагог повинен знати психологічну структуру студентської аудиторії. Адже кожна студентська група поділяється на неформальні підгрупи за визначеними інтересами і має своїх неформальних лідерів. Викладачеві доцільно їх знати і вміти з ними взаємодіяти. Крім того, студент як особистість має свою психологічну структуру, основними компонентами якої є спрямованість, можливості, характер, темперамент.

Психологи і викладачі - практики виділяють такі типи студентів: «негативісти» (все сприймають негативно); «позитивісти» (намагаються завжди підтримати викладача); «мовчуни», «всезнайки», «багатослівні». При цьому викладачеві необхідно враховувати темперамент студента, його рівень загальної освіченості і вихованості, здатності до творчого пошуку та інші фактори. Відповідно до цих аспектів викладач будує свої взаємовідносини зі студентами і налагоджує аудиторну роботу. З метою удосконалення педагогічної майстерності викладачеві бажано вивчати форми і методи проведення занять іншими лекторами, урізноманітнювати способи професійних контактів з аудиторією.

Вивчати громадську думку в процесі проведення аудиторних занять можна такими способами: спостереження (помічати схвальні репліки, відгуки, негативні емоції, відволікання від занять, наявність запитань студентів); анкетування (рекомендується проводити на початку, усередині та після закінчення курсу, наприклад, студенти у переважній більшості висловлюють думку, що для успішної навчальної взаємодії викладач має зацікавити навчальним матеріалом). При цьому доцільно визначити погляди студентів за такими питаннями: відповідність навчального матеріалу тематиці курсу; значущість дисципліни у фаховій підготовці; характер викладання матеріалу (логіка, темп, емоційність, визначення головних питань); загальна характеристика особистості викладача (ерудиція, доброзичливість, культура мовлення тощо).

Одно з головних питань соціальної роботи, що активно дискутується, питання про принципи і форми навчання фахівців у галузі соціальної роботи. Найбільш виразно проявляються дві тенденції: перша - студент навчається та отримує знання, обрані викладачем, який потім контролює процес засвоєння цих знань; друга - студент навчається та стає учасником організації та здійснення процесу навчання. У цьому випадку важливо виробити вміння

самостійно аналізувати, творчо підходити до з'єднання теоретичних і практичних завдань. Ця тенденція найбільш перспективна, так як вона орієнтована на активізацію пізнавальної та соціальної активності студентів. Вона дозволяє оптимізувати взаємодію викладачів і тих, хто навчається, наблизити навчання до життя.

При проведенні занять викладач має застосовувати вихідні положення про способи досягнення цілей з урахуванням законів і закономірностей навчально - виховного процесу (принципи навчання): оптимальний рівень труднощів; провідна роль теоретичних знань; зв'язок теорії з практикою (студенти повинні вміти і мати можливість застосувати отримані знання на практиці); оптимальний темп вивчення матеріалу; виховний характер навчання (виховується, насамперед, культура творчої праці); систематичність і послідовність (зв'язок між предметами з урахуванням закономірностей у кожній частині курсу, у кожному предметі); наочність навчання («золоте» правило дидактики); відповідність змісту освіти методам навчання й особливостям студентів); індивідуальний підхід до студентів в умовах колективної роботи (створення відповідних індивідуальних умов ефективної навчально - творчої діяльності).

Навчання можна охарактеризувати як процес активної взаємодії між педагогом і студентом, в результаті якої у того, хто навчається, формуються певні знання, вміння і навички. Той хто навчає намагається створити відповідні умови прояву активності студентів, направляє її, контролює, надає для неї потрібні засоби і інформацію. Але сам процес формування у людини знань, умінь і навичок відбувається тільки в результаті його власної активності. Активне навчання припускає наявність пізнавальної активності учня, такої що спрямовується. При цьому навчання складається з таких дій, як рішення поставлених завдань і оцінка результатів, проби та помилки. Такий вид навчальних дій, як напрям пізнавальної активності, висловлює

концепцію навчання як керівництва. Його типові методи - постановка проблем і завдань, обговорення та дискусія, спільне планування та інше.

Педагогічна наука і практика пропонують викладачеві багатий арсенал методів і прийомів активного соціально - психологічного навчання. Творча діяльність викладача полягає в тому, щоб раціонально використовувати в навчальному процесі методи, що забезпечують найкраще досягнення поставленої мети. Різноманітність методів і прийомів створює у учнів інтерес до самої навчально - пізнавальної діяльності, що надзвичайно важливо для вироблення мотивованого ставлення до навчальних занять.